

پیام قرآن
دوره دوم

۷۲۵۳

اخلاق در قرآن

فروع مسأله اخلاق

آیه الله العظمیٰ مکارم شیرازی

با همکاری جمعی از فضلا و دانشندان

مکارم شیرازی، ناصر، ۱۳۰۵ -

پیام قرآن دوره دوم: اخلاق در قرآن / مکارم شیرازی با همکاری جمعی از فضلا و دانشمندان.
قم: امام علی بن ابی طالب (ع)، حوزه علمیه
قم: مؤسسه تفسیر قرآن کریم، ۱۳۷۷ -

ISBN: 978-964-533-200-4 (دوره)

ISBN: 978-964-533-203-5

ج. ۲.

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

مندرجات: ج. ۱. اصول مسائل اخلاقی. -- ج. ۲. فروع مسائل اخلاقی. -- ج. ۳. فروع مسائل اخلاقی.

ISBN: 978-964-533-201-1

ج. ۱.

ISBN: 978-964-533-202-8

ج. ۲.

۱. قرآن - اخلاق. ۲. اخلاق اسلامی. - الف. امام علی بن ابی طالب (ع). ب. حوزه علمیه قم، مؤسسه
تفسیر قرآن کریم. ج. عنوان.

۲۹۷ / ۱۵۹

۹۷۸-۹۶۴-۵۳۳-۲۰۳-۵

ناشر برتر

نورددین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران

اخلاق در قرآن

جلد سوم

مؤلف: آیت الله العظمی مکارم شیرازی با همکاری جمعی از فضلا
تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول (با ویرایش جدید)

صفحه و قطع: ۲۲۰ صفحه / وزیری

تاریخ انتشار: ۱۳۹۲

چاپخانه: سلیمانزاده

ناشر: انتشارات امام علی بن ابی طالب (ع)

شابک (دوره): ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۳-۲۰۰-۳

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۳-۲۰۳-۵

قم - ابتدای خیابان شهدا - کوی آمار (۲۲) - پلاک ۱۵

تلفن: ۳۷۷۳۲۴۷۸ دورنگار: ۳۷۸۴۰۰۹۹

www.imamali.pub.ir

قیمت دوره: ۵۰/۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۱۱	پشت کردن به اخلاق یعنی پشت کردن به همه چیز
----	--

جاه طلبی / ۱۳

۱۳	اشاره
۱۵	ترجمه
۱۶	تفسیر و جمع بندی
۱۶	جاه طلبان منفرد!
۲۳	حب جاه در روایات اسلامی
۲۵	ریاست حق و باطل
۲۶	نشانه های جاه طلبی
۲۸	اسباب و انگیزه های حب جاه
۲۹	طرق درمان جاه طلبی

بهاه جویی و لجاجت / ۳۳

۳۳	اشاره
۳۵	ترجمه
۳۶	تفسیر و جمع بندی
۴۷	لجاجت و بهانه جویی در روایات اسلامی
۴۹	انگیزه ها و پیامدهای بهانه جویی و لجاجت
۵۱	تفاوت استقامت و لجاجت
۵۲	راه درمان لجاجت

کفران نعمت و سپاسگزاری / ۵۵

۵۵	اشاره
۵۶	ترجمه
۵۷	تفسیر و جمع بندی
۶۶	کفران نعمت در روایات اسلامی
۶۸	۱. معنی کفران نعمت
۶۹	۲. پیامدهای کفران
۷۰	اسباب و انگیزه های ناسپاسی و راه درمان آن
۷۳	شکر راه وصول به نعمت های پروردگار

۷۶	فلسفه شکرگزاری
۷۸	شکرگزاری در منابع حدیث
۸۱	شکرگزاری در سیره پیشوایان
۸۲	چگونه باید شکر کرد؟
۸۵	انگیزه‌های شکرگزاری
۸۶	شکر خالق و شکر مخلوق

غیبت، تنابز بالألقاب و حفظ الغیب / ۹۱

۹۱	اشاره
۹۲	ترجمه
۹۲	تفسیر و جمع بندی
۹۷	غیبت در روایات اسلامی
۱۰۰	۱. تعریف غیبت
۱۰۴	اقسام غیبت
۱۰۵	انگیزه‌های غیبت
۱۰۶	پیامدهای زیانبار غیبت
۱۰۹	درمان غیبت
۱۱۲	۱. استماع غیبت
۱۱۴	۲. غیبت حق الناس یا حق الله؟
۱۱۶	مستثنیات غیبت
۱۱۸	حکم متجاهر به فسق
۱۲۱	۱. مشمول دایره غیبت
۱۲۳	۲. غیبت عمومی و خصوصی
۱۲۴	۳. دفاع در برابر غیبت
۱۲۵	۴. غیبت مردگان چه حکمی دارد؟

حسن خلق و کج خلقی / ۱۲۷

۱۲۷	اشاره
۱۲۸	ترجمه
۱۲۹	تفسیر و جمع بندی
۱۳۶	اهمیت حسن خلق در احادیث اسلامی
۱۳۸	۱. تعریف حسن خلق
۱۳۹	۲. آثار و پیامدهای حسن خلق
۱۴۱	سرچشمه‌های حسن خلق
۱۴۳	سیره پیشوایان

۱۵۴	 سوء خلق و آثار آن
۱۵۶	 درمان سوء خلق
۱۵۷	 مزاح و شوخی

امانت و خیانت / ۱۶۳

۱۶۳	 اشاره
۱۶۴	 ترجمه
۱۶۵	 تفسیر و جمع بندی
۱۷۱	 امانت و خیانت در روایات اسلامی
۱۷۴	 شاخه های امانت
۱۷۶	 آثار و پیامدهای امانت و خیانت
۱۸۰	 انگیزه های امانت و خیانت
۱۸۲	 راه پیش گیری و درمان
۱۸۴	 امانت و خیانت در بیابان المال

صدق و راستی / ۱۸۹

۱۸۹	 اشاره
۱۹۰	 ترجمه
۱۹۱	 تفسیر و جمع بندی
۱۹۷	 صدق و راستی در روایات اسلامی
۲۰۱	 ۱. تأثیر راست گویی در زندگی انسان ها
۲۰۴	 انگیزه های صدق
۲۰۵	 مفهوم صدق

دروغ و آثار و عواقب آن / ۲۰۷

۲۰۷	 اشاره
۲۰۸	 ترجمه
۲۰۸	 تفسیر و جمع بندی
۲۱۴	 دروغ گویی در روایات اسلامی
۲۱۸	 ۱. آثار زیان بار دروغ
۲۲۲	 انگیزه های دروغ
۲۲۳	 طرق درمان دروغ
۲۲۵	 استثنائات دروغ
۲۲۷	 راه فرار از دروغ (توریه)

وفای به عهد و پیمان شکنی / ۲۳۱

۲۳۱	 اشاره
۲۳۲	 ترجمه
۲۳۳	 تفسیر و جمع بندی
۲۴۱	 وفای به عهد در روایات اسلامی
۲۴۴	 ۱. آثار فردی و اجتماعی وفای به عهد
۲۴۶	 ۲. سرچشمه های وفاداری و پیمان شکنی
۲۴۷	 طرق درمان پیمان شکنی
۲۴۸	 اقسام عهد و پیمان
۲۵۰	 پابندی مسلمین به عهد و پیمان ها

بحث منطقی و جدال و مرأ / ۲۵۳

۲۵۳	 اشاره
۲۵۴	 ترجمه
۲۵۵	 تفسیر و جمع بندی
۲۶۲	 تعریف جدال و مرأ
۲۶۲	 فرق میان جدال و مرأ و مخاصمه
۲۶۴	 جدال و مرأ در روایات اسلامی
۲۶۹	 آثار و پیامدهای جدال و مرأ
۲۷۱	 انگیزه های جدال و مرأ
۲۷۳	 اقسام مرأ و جدال
۲۷۶	 طرق درمان این رذیله اخلاقی
۲۷۷	 انصاف در سخن

سخن چینی و اصلاح ذات البین / ۲۷۹

۲۷۹	 اشاره
۲۸۰	 ترجمه
۲۸۱	 تفسیر و جمع بندی
۲۸۷	 سخن چینی (نمیه) در روایات اسلامی
۲۹۰	 پیامدها و آثار سوء سخن چینی
۲۹۲	 انگیزه های سخن چینی
۲۹۴	 طرق درمان
۲۹۵	 موارد استثناء
۲۹۶	 اصلاح ذات البین
۲۹۹	 طرق اصلاح ذات البین

سوء ظن و حسن ظن

۳۰۳		اشاره
۳۰۴		ترجمه
۳۰۵		تفسیر و جمع بندی
۳۱۱		سوء ظن در روایات اسلامی
۳۱۴		حسن ظن در روایات اسلامی
۳۱۶		تعریف سوء ظن و حسن ظن
۳۱۷		۱. پیامدها و آثار شوم سوء ظن
۳۱۹		۲. پیامدهای سوء ظن به خدا
۳۲۰		۳. عوامل و انگیزه های سوء ظن
۳۲۲		۴. مراتب سوء ظن
۳۲۴		طرق درمان بدگمانی
۳۲۵		موارد استثناء

تجسس یا جستجوگری / ۳۲۹

۳۲۹		در کارهای خصوصی مردم
۳۲۹		اشاره
۳۳۱		تجسس در روایات اسلامی
۳۳۳		پیامدهای سوء تجسس
۳۳۵		استثنائات
۳۳۵		۱. سازمان های اطلاعاتی
۳۳۸		۲. سازمان های بازرسی
۳۳۹		طرق درمان
۳۴۰		رازداری و افشاء سرّ
۳۴۴		رازداری در روایات اسلامی
۳۵۱		پیامدهای رازداری و افشای اسرار
۳۵۳		ضرورت ها
۳۵۴		انگیزه های افشای سرّ و راه درمان آن
۳۵۵		و اما راه درمان

حلم و غضب / ۳۵۷

۳۵۷		اشاره
۳۵۸		ترجمه
۳۵۹		تفسیر و جمع بندی
۳۶۵		خشم و غضب در روایات اسلامی

۳۶۷		اثرات ویرانگر غضب و پیامدهای آن
۳۷۰		اسباب و انگیزه‌های غضب
۳۷۲		درمان غضب
۳۷۵		اقسام غضب
۳۸۱		حلم و بردباری

عفو و انتقام / ۳۸۹

۳۸۹		اشاره
۳۹۱		ترجمه
۳۹۲		تفسیر و جمع بندی
۴۰۱		عفو و انعام در روایات اسلامی
۴۰۴		اقسام عفو
۴۰۵		آثار عفو و ثمرات و انگیزه‌های آن
۴۰۷		طرق درمان انتقام جویی و حبس، فضیلت عفو

غیرت بی غیرتی / ۴۰۹

۴۰۹		اشاره
۴۱۰		ترجمه
۴۱۰		تفسیر و جمع بندی
۴۱۳		غیرت در روایات اسلامی
۴۱۵		تعریف اقسام غیرت
۴۱۶		آثار غیرت در زندگی انسان‌ها

اجتماع‌گرایی و انزواطلبی / ۴۱۹

۴۱۹		اشاره
۴۲۰		ترجمه
۴۲۱		تفسیر و جمع بندی
۴۲۷		اجتماع‌گرایی و انزواطلبی در روایات اسلامی
۴۳۳		احادیث مخالف و معارض!
۴۳۵		طریق جمع بین آیات و روایات
۴۳۷		انگیزه‌ها و پیامدهای اجتماع‌گرایی و انزواطلبی

پشت کردن به اخلاق یعنی پشت کردن به همه چیز

پیشگفتار:

اکنون که این مقدمه کوتاه را می‌نویسم، در سراسر جهان سخن از حمله وحشتناک تروریستی آمریکا و آثار زیانبار آن در آن کشور و در تمام دنیا، و سپس سخن از حملات انتقامی آن به کشور افغانستان و احتمالاً مناطق دیگر است.

همه از آثار کوه‌مدن و درازمدت سیاسی و اقتصادی این حمله فاجعه‌بار و بی‌سابقه قرن ما سخن می‌گویند، روی کمتر دیده شده کسی از پیام‌های اخلاقی این حادثه بی‌نظیر سخن بگوید.

پیامی که می‌گوید قدرتمندترین کشورهای دنیا، ممکن است آسیب‌پذیرترین آنها باشد، و با حمله چند نفر، کاخ ابهت آن تا حدی فرو ریزد.

پیامی که می‌گوید به هیچ چیز این جهان نمی‌توان اعتماد کرد، که گاه یک حادثه مرگبار که به وسیله چند نفر طراحی شده، همه محاسبات و مبادلات را بر هم می‌زند، زورمندان را به ذلت و قدرتمندان را به ضعف و هوشیاران را در کام غفلت و بی‌خبری فرو می‌برد، و هنگامی بیدار می‌شوند که همه چیز از دست رفته است!

پیام دیگر این حادثه آن است که انسان امروز به خاطر سست شدن پایه‌های اخلاق فردی و اجتماعی بهای سنگینی را می‌پردازد، و همه چیز خود را به خطر انداخته است.

هنگامی که کاخ زیبای «عدالت» فرو ریزد و ظلم و ستم جای آن را بگیرد، خودخواهی‌ها و خودمحوری‌ها و انحصارطلبی زورمداران، کارد را به استخوان قشرهای محروم می‌رساند، و گلولی آنها را سخت می‌فشارد.

و هنگامی که غرور و خودبرتربینی، اجازه درک حقایق موجود جهان را ندهد، و حتی انسان را از آنچه در اطراف او می‌گذرد غافل سازد، چنین حوادثی دور از انتظار

نیست، حوادثی که لرزه بر پیکر خودکامگان مغرور، و ستمگران از خدا بی خبر می اندازد و آنها را روزها و ماهها گیج می کند.

آیا وقت آن نرسیده است که بدانیم دنیای مادیگری به بن بست رسیده، و باید بازگشت خود را به سوی معنویت و اخلاق انسانی آغاز کند، تا هم انگیزه های تروریسم بخشد و هم محبت و صفا و صمیمیت بر جهان حکم فرما شود.

فراموش کردن واقعیت ها سبب از بین رفتن آنها نمی شود، تا ظلم و ستم و بی عدالتی و تبعیض، خودکامگی در جهان وجود دارد، باید در انتظار اینگونه حوادث و حتی بدتر از آن بود.

سخن در این زمینه بسیار و تحلیل های فراوانی وجود دارد که در این مقدمه کوتاه نمی گنجد، غرض از اینجا فقط اشاره ای جهت بیداری بود تا همه بدانیم برای اصلاح وضع خطرناک موجود همان حملات انتقامی کارساز است، که آتش را شعله ورتر می سازد و سبب حملات زنجیره ای بیشتری می شود، و نه گناهان را به گردن این گروه و آن گروه انداختن.

باید هر کس مسئولیت خویش را بپذیرد و به اصول اخلاق انسانی گردن نهد و ضرورت آن را برای تأمین یک زندگی آرام و امن و شکوفایی دریابد.

در اینجا دست شکر به درگاه ایزد متعال بر می داریم و او را سپاس می گوئیم که به توفیق او سومین و آخرین جلد از کتاب پرفیض «اخلاق در قرآن»، پایان رسید و اکنون می توانیم به مردم جهان بگوئیم:

این است اخلاق اسلامی ما!

این است راه و رسم زندگی!

و این است نسخه نجات از نابسامانی ها!

قم - حوزه علمیه

ناصر مکارم شیرازی - مهرماه ۱۳۸۰